

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0826U005333

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 30-09-2026

Статус: Запланована

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Карбан Юлія Василівна

2. Yuliia V. Karban

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-3384-9927

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: H2

Назва наукової спеціальності: Тваринництво

Галузь / галузі знань:

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Тваринництво

Дата захисту: 07-10-2026

Спеціальність за освітою: Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва

Місце роботи здобувача: Полтавський державний аграрний університет

Код за ЄДРПОУ: 00493014

Місцезнаходження: вул. Сковороди, Полтава, Полтавський р-н., 36003, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: <https://ror.org/01s344n79>

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 16898

Повне найменування юридичної особи: Полтавський державний аграрний університет

Код за ЄДРПОУ: 00493014

Місцезнаходження: вул. Сковороди, Полтава, Полтавський р-н., 36003, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: <https://ror.org/01s344n79>

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Полтавський державний аграрний університет

Код за ЄДРПОУ: 00493014

Місцезнаходження: вул. Сковороди, Полтава, Полтавський р-н., 36003, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: <https://ror.org/01s344n79>

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 68.39.33

Тема дисертації:

1. Інтер'єрні та продуктивні показники у кіз різних порід за впливу окремих факторів
2. Interior and Productive Indices in Goats of Different Breeds under the Influence of Certain Factors

Реферат/анотація:

1. У сучасних умовах інтенсифікації та екологізації тваринництва особливої актуальності набуває розвиток молочного козівництва із залученням інноваційних технологій глибокої переробки сировини та ефективного використання високопродуктивних генотипів європейського походження. Цілеспрямоване розведення кіз різних порід потребує постійного моніторингу їхнього потенціалу продуктивності, адаптаційних можливостей та інтер'єрних особливостей за утримання в різних кліматичних умовах України. Якість продукції з козячого молока суттєво залежить від генетичних (породних) чинників, паратипових факторів (сезону року, клімату), а також оптимізації параметрів годівлі шляхом застосування біологічно обґрунтованих кормових добавок і концентратів. Дисертаційне дослідження присвячене теоретичному узагальненню і експериментальному обґрунтуванню впливу інтер'єру, породи та пори року на якість молока та молокопродуктів кіз, біохімічних показників та мінерального складу крові молочних кіз, а також взаємозв'язку цих показників із якістю молока та молочних продуктів. Вивчено придатність молока кіз різних порід для виробництва крафтової молочної продукції: йогурту, кисломолочного сиру, м'якого та твердого

сирів. Розроблено способи виробництва розсільного сиру, зокрема, бринзи з козиного молока. Експерименти були проведені впродовж 2020 – 2025 рр. в умовах ФГ «Добро-крафт», експертного центру «Milk Lokal Product», кафедри технології виробництва продукції тваринництва Полтавського державного аграрного університету, санітарно-гігієнічної лабораторії Гадяцького відокремленого підрозділу державної установи «Полтавський обласний центр контролю та профілактики хвороб МОЗ України», лабораторії годівлі, фізіології та здоров'я тварин Інституту свинарства і агропромислового виробництва НААН, Kauno kolegija (м. Каунас, Литовська Республіка) на факультеті інформатики, інженерії та технологій. Метою досліджень було з'ясувати особливості інтер'єрних та продуктивних показників у кіз за дії окремих факторів і розробити способи підвищення їх молочної продуктивності, якості молока та молокопродуктів. Виконані експерименти та отримані дані дозволили вперше провести комплексний моніторинг етологічних, адаптаційних та біологічних особливостей кіз зааненської, англо-нубійської та альпійської порід. Доведено, що тварини англо-нубійської породи характеризуються вираженою масивністю статури та забезпечують найвищий рівень жиру і білка в молоці з найбільш значущими вірогідними різницями у літній та осінній періоди лактації порівняно із зааненською породою. Встановлено, що досліджувані породи кіз суттєво відрізняються за своїми параметрами екстер'єру. Зокрема англо-нубійські кози характеризуються найбільш масивною статурою та перевершують за висотою в холці на 5,8% ($p < 0,01$) зааненську породу. Водночас у тварин альпійської породи спостерігався максимальний індекс масивності — 109,38%, що свідчить про їх міцну конституцію. Однак за індексом довгоногості альпійські кози нижчі на 6,4% відносно інших порід. Протягом експерименту виявлено, що сезонні зміни клімату зумовлюють розвиток адаптаційних процесів у організмі кіз, які мають міжпорідні особливості. Зокрема, тварини зааненської породи в період теплового стресу найбільш стабільно утримують температуру тіла, що очевидно досягається за рахунок вищої частоти дихання на 7,2% ($p < 0,01$) за цей показник англо-нубійських та переважанням частоти пульсу на 2,8% ($p < 0,01$) відносно альпійської порід. Обґрунтовано вплив сезонних змін на прооксидантно-антиоксидантний гомеостаз у крові кіз різних генотипів. Тварини англо-нубійської породи проявляють підвищену чутливість до зниження температури у зимову пору року шляхом прискорення пероксидного окиснення – зростання дієнових кон'югантів на 28,3% та зменшення вмісту відновленого глутатіону на 49,4%, а також зниженням імунітету – поява молодих форм нейтрофілів (1%) та вірогідним збільшенням паличкоядерних клітин ($p < 0,001$). Кози зааненської породи характеризуються значно меншою інтенсивністю перебігу цього процесу та максимальними рівнями аскорбінових кислот у період холодового стресу. Виявлено, що в осінній період у крові англо-нубійських кіз відбувається найбільш інтенсивне зростання вмісту загального білка і глобулінів ($p < 0,001$), та зниження до мінімальних значень концентрацій кальцію і фосфору ($p < 0,001$) відносно зааненської породи, що вказує на міжпорідні особливості та різну ступінь напруження їх імунобіологічних і захисних систем організму. Розкрито вплив породної належності кіз та сезонних чинників на рівень лактації і технологічну цінність молока. Тварини зааненської породи, за молочною продуктивністю, перевершували на 16,4% ($p < 0,001$) англо-нубійську та 5,0% ($p < 0,001$) альпійську.

2. Under current conditions of intensification and ecologization of livestock production, the development of dairy goat farming, incorporating innovative technologies for the deep processing of raw materials and the efficient use of highly productive genotypes of European origin, is of particular relevance. Purposeful breeding of goats of different breeds requires continuous monitoring of their productive potential, adaptive capacities, and interior characteristics under different climatic conditions of Ukraine. The quality of goat milk products depends substantially on genetic (breed) factors, paratypical factors (season, climate), and on optimizing feeding parameters through the use of biologically justified feed additives and concentrates. The dissertation research is devoted to the theoretical generalization and experimental substantiation of the influence of interior traits, breed, and season on the quality of goat milk and dairy products, on the biochemical and mineral composition of dairy goats' blood, and on the relationship of these indices with milk and dairy product quality. The suitability of milk from goats of different breeds for the production of craft dairy products – yogurt, fermented milk cheese, soft and hard cheeses – was studied. Methods for producing brine cheese and brynza from goat milk were developed. The experiments were carried out over 2020–2025 at the "Dobro-Kraft" farm enterprise, the "Milk Local Product"

Expert Center, the Department of Animal Production Technology of Poltava State Agrarian University, the Sanitary-Hygienic Laboratory of the Hadiach Separate Subdivision of the State Institution "Poltava Regional Center for Disease Control and Prevention of the Ministry of Health of Ukraine", the Laboratory of Animal Feeding, Physiology, and Health of the Institute of Pig Breeding and Agro-Industrial Production of the National Academy of Agrarian Sciences, and Kauno Kolegija (Kaunas, Republic of Lithuania), Faculty of Informatics, Engineering and Technology. The aim of the research was to determine the specific features of interior and productive indices in goats under the influence of certain factors, and to develop methods for increasing their milk productivity and the quality of milk and dairy products. The experiments performed and the data obtained made it possible, for the first time, to conduct comprehensive monitoring of the ethological, adaptive, and biological characteristics of Saanen, Anglo-Nubian, and Alpine goats. It was demonstrated that Anglo-Nubian animals are characterized by a pronounced massiveness of build and provide the highest levels of fat and protein in milk, with the most significant probable differences during the summer and autumn periods of lactation compared with the Saanen breed. It was established that the studied goat breeds differ substantially in their exterior parameters. In particular, Anglo-Nubian goats are characterized by the most massive build and exceed the Saanen breed in withers height by 5.8% ($p < 0.01$). At the same time, Alpine goats showed the maximum massiveness index – 109.38% – indicating a robust constitution. However, in terms of the long-leggedness index, Alpine goats were 6.4% lower relative to the other breeds. During the experiment, it was found that seasonal climatic changes induce adaptive processes in the goats' organisms, which have inter-breed peculiarities. In particular, during heat stress, Saanen animals maintain body temperature most stably, apparently achieved through a 7.2% ($p < 0.01$) higher respiratory rate compared with Anglo-Nubian goats and a 2.8% ($p < 0.01$) higher pulse rate relative to the Alpine breed. The influence of seasonal changes on pro-oxidant-antioxidant homeostasis in the blood of goats of different genotypes was substantiated. Anglo-Nubian animals showed increased sensitivity to decreasing temperatures in winter through accelerated peroxide oxidation – a 28.3% increase in diene conjugates and a 49.4% decrease in reduced glutathione content – as well as reduced immunity, manifested as the appearance of young neutrophil forms (1%) and a probable increase in band neutrophils ($p < 0.001$). Saanen goats are characterized by a significantly lower intensity of this process and by maximum ascorbic acid levels during cold stress. It was found that in the autumn period, the blood of Anglo-Nubian goats showed the most intensive increase in total protein and globulin content ($p < 0.001$) and a decrease in calcium and phosphorus concentrations to minimal values ($p < 0.001$) relative to the Saanen breed, indicating inter-breed peculiarities and differing degrees of tension in their immunobiological and defense systems. The influence of breed affiliation and seasonal factors on lactation level and the technological value of milk was revealed.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Раціональне природокористування

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Технологічне оновлення та розвиток агропромислового комплексу

Підсумки дослідження: Новий напрямок у науці і техніці

Публікації:

- 1. Кравченко О.І., Карбан Ю.В., Усенко С.О., Васильєва О.О., Слинько В.Г., Юхно В.М. (2021). Загальноосвітні тенденції розвитку галузі козівництва та основні фактори формування якості козячого молока. Вісник Полтавського дер-жавного аграрного університету. 3, 142 – 49. <https://doi.org/10.31210/visnyk2021.03.17>
- 2. Усенко С.О., Васильєва О.О., Кравченко О.І., Шаферівський Б.С., Карунна Т.І., Желізняк І.М., Карбан Ю.В. (2021). Історичні аспекти та перспективи розвитку козівництва в Україні. Вісник Полтавського державного аграрного університету. 2, 145-151. <https://doi.org/10.31210/visnyk2021.02.17>
- 3. Карбан Ю.В. (2024). Біологічні особливості кіз різних порід. Scientific Progress & Innovations. 271, 90-94. <https://doi.org/10.31210/spi2024.27.01.15>

- 4. Карбан Ю.В. (2024). Особливості лактації та якість молока кіз різних порід. Науковий вісник Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнології імені С.З. Гжицького. Сільськогосподарські науки. 26 (100), 83–87. <https://doi.org/10.32718/nvlvet-a10012>
- 5. Карбан Ю. В. (2024). Фізико-хімічні показники м'яких та зрілих сирів з молока від різних порід кіз. Scientific Progress & Innovations, 27(3), 38–42.
- 6. Шостя А., Карбан Ю. (2025). Стан прооксидантно-антиоксидантного гомеостазу у крові кіз залежно від пори року. Аграрний вісник Причорномор'я, (116), 294–306. <https://doi.org/10.37000/abbsl.2025.116.20>
- 7. Карбан Ю. В., Шостя А. М. (2025). Якість молока та сиру від кіз української та литовської селекції. Науковий прогрес та інновації. 28 (3), 167–174. <https://doi.org/10.31210/spi2025.28.03.25>
- 8. Карбан Ю.В. Аналіз критеріїв оцінки безпечності і якості козиного молока в Україні і в країнах Європейського Союзу. Збірник наукових праць науково- 13 практичної конференції професорсько-викладацького складу Полтавської державної аграрної академії за підсумками науково-дослідної роботи в 2020 році (м. Полтава, 14 травня 2021 року). Полтава: РВВ ПДАУ, 2021. С.288–291.
- 9. Карбан Ю.В., Кравченко О.І., Вовк А.В. Сучасні напрями селекції у молочному тваринництві. Актуальні питання технології продукції тваринництва: Збірник статей за результатами VI всеукраїнської науково – практичної інтернет-конференції 29–30 листопада 2021 року. Полтава, 2021. С. 24–35.
- 10. Карбан Ю.В. Актуальні питання годівлі кіз. Актуальні проблеми сучасної науки: теоретичні та практичні дослідження молодих учених: Матеріали I Всеукраїнської науково-практичної конференції. м. Полтава, 26 – 27 квітня 2023 р. Полтава, 2023. С.341–343.
- 11. Карбан Ю. В. Інтер'єрні та екстер'єрні особливості кіз різних порід. Наукова конференція професорсько-викладацького складу Полтавського державного аграрного університету за підсумками науково-практичних досліджень в 2023 році. м. Полтава, 14–15 травня 2024 р. С.183–184.
- 12. Карбан Ю.В. Сири як інструмент для покращення якості харчування внутрішньо переміщених осіб. IX Всеукраїнська науково-практична інтернет-конференція «Актуальні питання технології продукції тваринництва»: збірник матеріалів IX Всеукр. наук.-практ. інтернет конф., 05 грудня 2024 р. Полтава : ПДАУ, 2024. С. 70–71,
- 13. Карбан Ю.В. Дослідження фізико-хімічних показників якості сиру м'якого виготовленого із молока кіз різних порід. IV Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції «Якість та безпечність продукції у внутрішній і зовнішній торгівлі й торговельне підприємництво: сучасні вектори розвитку перспективи». 15 жовтня 2024р. Полтава. ПДАУ, 2024. С. 117–118.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Винаходи, корисні моделі, промислові зразки

Спосіб виробництва розсільного сиру з козячого молока : пат. 156503 Україна : A23C 19/00. № u2023 05648 ; заявл. 23.11.2023 ; опубл. 03.07.2024, Бюл. № 27. 3 с.

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: 0119U101651, 0124U002065, 0125U002739

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Шостя Анатолій Михайлович

2. Anatolii M. Shostia

Кваліфікація: д. с.-г. н., професор, 03.00.13

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-1475-2364

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Полтавський державний аграрний університет

Код за ЄДРПОУ: 00493014

Місцезнаходження: вул. Сковороди, Полтава, Полтавський р-н., 36003, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: <https://ror.org/01s344n79>

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Яковчук Віктор Станіславович

2. Viktor S. Yakovchuk

Кваліфікація: к. с.-г. н., с.н.с., 06.02.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-8423-8486

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Інститут тваринництва степових районів імені М. Ф. Іванова "Асканія-Нова" - Національний науковий селекційно-генетичний центр з вівчарства

Код за ЄДРПОУ: 00497265

Місцезнаходження: вул.Погребняка, с. Чубинське, Бориспільський р-н., 08321, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія аграрних наук України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Сусол Руслан Леонідович

2. Ruslan L. Susol

Кваліфікація: д. с.-г. н., професор, 06.02.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-2395-1282

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Інститут свинарства і агропромислового виробництва Національної академії аграрних наук України

Код за ЄДРПОУ: 00497006

Місцезнаходження: Шведська Могила, Полтава, Полтавський р-н., 36013, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія аграрних наук України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Кузьменко Лариса Михайлівна

2. Larysa M. Kuzmenko

Кваліфікація: к. с.-г. н., доц., 06.02.02

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-1776-0714

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Полтавський державний аграрний університет

Код за ЄДРПОУ: 00493014

Місцезнаходження: вул. Сковороди, Полтава, Полтавський р-н., 36003, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: <https://ror.org/01s344n79>

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Замазій Андрій Анатолійович

2. Andrii A. Zamazii

Кваліфікація: д. вет. н., професор, 03.00.13, 16.00.07

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-3138-0424

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Полтавський державний аграрний університет

Код за ЄДРПОУ: 00493014

Місцезнаходження: вул. Сковороди, Полтава, Полтавський р-н., 36003, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: <https://ror.org/01s344n79>

VIII. Заключні відомості

Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради

Ващенко Павло Анатолійович

Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні

Ващенко Павло Анатолійович

Відповідальний за підготовку
облікових документів

Кузьміна Наталія Миколаївна

Реєстратор

Юрченко Тетяна Анатоліївна

Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності

Юрченко Тетяна Анатоліївна